

van Cromwell. Geen andere naam boezemt onze jonge menschen zooveel vertrouwen in.

Wanneer men nu bedenkt dat er alleen in den laatste tijd aldus over Cromwell in Engeland gesproken en geschreven is, dan zal men ons toestemmen, dat de ommekeer die er in de laatste jaren in zake de beschouwing van Oliver Cromwell plaats had, groot mag genoemd worden.

Een ander spreker Lloyd-George zocht een taferel op te hangen van hetgeen Cromwell deed, wanneer hij in dezen tijd leefde. „Hoe zou hij de Ritualistische quaciteit oplossen? Cromwell zou beter gedaan hebben dan een wagonnatie bisschoppen. Hoe zou hij het huis der Lords tot zijn plicht hebben gebracht. Hij zou den sleutel van den kamer hebben ontfangen, en eerst de paers er uit te hebben gehaald. Ik wil wanneer ik er aan denk wat hij gedaan zou hebben met het huis der gemeenten (Lagerhuis). Menige beuzeling zou hij er uit hebben verwijderd. En hoe zou hij het hoofd geschild hebben over Joseph Chamberlain. „Joseph Chamberlain“, zoo zou hij hebben kunnen zeggen, „de Heere verlosse ons van Joseph Chamberlain.“

Nadat nog de predikant Greenhough het woord gevoerd had, werd de namiddagbijeenkomst gesloten. Maar nauwelijks was het gehoor uiteengegaan of eene nieuwe menigte stond voor de deur om den avondmeeting bij te wonen.

Op een samenkomst sprak de heer Perks, lid van het parlement, over het feit dat historische schrijvers in vervolgden dagen zich er toe gezet hadden om de nagedachtenis van Oliver Cromwell te schandvlekken, maar in den tegenwoordigen tijd had men de onafhankelijke en onbetreftende critiek van mannen als Carlyle, Macaulay, Green, Gardiner en vele anderen. Cromwell werd nog wel gevreesd en gehaat in Engeland. De consensie van den Puritein in deze dagen komt nog altijd op tegen ontheiliging van des Heeren dag, tegen speculaties en andere schuilplaatsen der ongeduld, en tegen de overweldigende macht van brutale kracht in zaken, die Engeland en het buitenland betreffen.

De hoogleraar Armitage heeft de redenen bloot gelegd waarom men de nagedachtenis van Oliver Cromwell te eeren had. Hij trad op in een tijd toen de Bijbel door de vertalers van koning Jacobus het volk in handen gegeven was, en daarin werkte „als een zuurdeeg in het bloet.“

De hoogleraar toonde aan, dat Cromwell de held geweest is, die de vrijheid voor Engeland heeft verworven; hij is het schoonste type van een Engelschman. Het geheim zijner Puriteinsche gevoelens lag in den inwendigen strijd dien hij te voeren had. Zijn genesheer noemde hem „een man die waarlijk melancholiek was, die vond dat de hemel die boven hem welde, zwart was, omdat hij de ontzagwekkende schaduw van veroordeeling zag, die op het aangezicht van zijn Rechter rustte! Maar toen de schaduw was weggetrokken, en Cromwell geloofde dat hij vrij gekocht was door het zonnecifer van Christus, toen heeft hij tot het eind van zijn leven het er voor gehouden dat hij niet meer zelf zelven te behoedde, en met groote vreugde en met de hoogste dankbaarheid, verbond hij zich in den onherroepelijken dienst van God.“

Hoezeer wij het ook waardeeren dat men de nagedachtenis van Cromwell heeft zoeken te eeren, toch komt het ons voor dat men aan de samenkomsten van den 25sten April veel te veel het karakter gegeven heeft van een middel tot het maken van propaganda voor staatkundige en kerkelijke doeleinden. Men had de politiek van den dag bij zulk een gedachtenisfeest er niet bij mogen halen.

Nu zijn het de Nonconformisten geweest die hun best hebben gedaan om aan te toonen, dat Cromwell hun man was. Dat Cromwell de stellingen van vele voorstanders van de vrije kerk in deze dagen veroordeelen zou, vindt men niet gemeld.

WINKEL.

Voor Kinderen.

TERUG IN DE VADERSTAD.

XIII.

„Zou niet onmogelijk zijn, dat de lezer het antwoord op onze vraag reeds gevonden had. Die tweede was onze Frederik of zooals hij voluit heet Frederik Mykonius.“

De jongeling van een dertig jaar geleden is nog wel in hem te herkennen, al zijn reeds diepe rimpels in zijn voorhoofd gegraven. Tenger van gestalte, bleek, en met een uitzicht dat allesbehalve van lichamelijke kracht getuigde, zat hij in den wagen. Een vriendelijke lach verhieldde zijn gelaat. Geen wonder hoevele jaren waren er verlopen sinds hij Annaberg en het klooster vaarwel zei, om den weg in te slaan naar dat arbeidsveld, 't welk hij in den droom had aanschouwd. Wat al gedachten gingen om zijn Frederik door het hoofd nu hij, thans een man, een prediker des Evangelies, zijn geboorteplaats wederzag, waar zooveel was veranderd, zooveel ook. Gode zij dank, ten goede gekeerd. Waar de paus had geboeerd, was thans het Evangelie machtig geworden, de duisternis was vervangen door het licht. O Hardin zijn ouders dat nog eens kunnen aanschouwen. Maar, helaas, zij leefden niet meer. Toch, en dit verlijdde hem, zij hadden beide met hem een even diepbaar geloof beleefd; de vader was daarin niet alleen gebleven. Ze hadden ook gezien hoe hun zoon, die zich zelf aan hen had ontrooid, later tot hen was wedergekeerd, hoe God hem de oogen had geopend voor de waarheid die vrijmaakt, en hij Rome en zijn altaren voor altijd had verlaten.

Zoo hadden vader en moeder zich nog kunnen verblijden toen Frederik, met Luther bekend en innig bevriend geworden, dien Hervormer krachtig ging ter zijde staan bij zijn arbeid in Saksen. Eerst te Zwiekau en later in Gotha werkte Frederik, en God zegende het woord der prediking, die door hem geschiedde. Achtereen volgden was hij als leerzamer werkzaam geweest te Marburg, te Schmalkalden, ja ook in het meer verwijderde Neurenberg. Dat hadden echter zijn ouders niet meer beleefd.

Voor het huis des burgemeesters hield de wagen stil, nog altijd door het jubelend volk omgeven. De vrienden stegen uit, en zaten weldra aan den feestdij, dien de Raad der stad hun had bereid. De Lindenau kreeg de ereplaats, en werd gelijk de ander met een schone rede verwelkomd, waarop de eerste in een aanspraak uit naam van den hertog antwoordde.

Was de eer groot, die er die Mykonius aan den maaltijd deed was klein. Hij was, als Calvin en meer groote mannen, sterk van geest doch zwak van lichaam, en reeds nu werd zijn gestel ondermijnd door de tering, een gevolg van zijn rustloosheid, bij een zwak lichaam, om het Woord Gods alom in Duitschland te verkondigen en te verbreiden.

Tot nog toe scheen niemand in Annaberg den vroegeren stadgenoot, Mykonius, herkend te heb-

ben. Terwijl men echter aan tafel zat, sprak plotseling een der raadsheeren:

„Eerwaarde heer, als ik mij niet bedrieg, zijt ge hier niet voor de eerste maal, en kent ge onze goede stad reeds uit de jaren uwer jeugd.“

„Gij vergist u niet“, sprak Mykonius glimlachend, „mijn weg heeft gestaan in deze stad. Hier heb ik mijn jeugd doorgebracht, hier heb ik in het klooster gedaan, maar ook hier heeft God mij op zeer bijzondere wijze onderwezen, gelijk mij nu duidelijk is gebleken. En thans, nu Hij mij uit de duisternis heeft gebracht tot Zijn wonderbaar licht, roem ik Hem die mij geeft dat licht op den kandelelaar te zien geplaatst in de stad mijner geboorte.“

„Ja“, sprak de burgemeester, „ik wist reeds wie de eerwaarde heer was, en straks zal wel heel de stad het weten. Wij mogen ons verheugen, dat uit ons midden een man is voortgekomen, die op zoovele plaatsen het Evangelie heeft verkondigd, en die alom met eere bekend is.“ „Maar“, zoo sprak een der oudste raadsleden, „vergun mij, die u als klein kind heb gekend, te vragen, eerwaarde heer Mykonius, hoe zij tot die groote verandering zijt gekomen, welke u van een monnik tot een Evangeliedienaar maakte?“

„Waarde heer“, hernam Mykonius, „gaarne zou ik uw begeerte inwilligen, temeer wij ik weet, hoe zij vaak mijn vader beschermde, als hij, dien men te onrecht voor een ketter hield, overlast zou lijden. Doch de tijd laat nu niet toe dat ik u iets vertelde dan een droom en zijn uitlegging.“

Verbaasd zagen allen op, doch Mykonius vervolgde: „Alzoo is het.“

„Maar de eerwaarde heer heeft nagenoeg niets gegeten“, sprak de burgemeester, die tusschen de leernaar inzate: „Gij moet u eerst sterken, mijn lieve Mykonius.“

„Ik word dezen dag naar den inwendigen mensch wonderlijk versterkt en verlijdt“, was het antwoord. „Dat is nog beter dan wat het lichaam ontvangt; ik ben trouwens gewoon zeer matig te zijn.“

Wat de gast een oogenblik later zijn hoorders ging verhalen begrijpt de lezer. Toen hij zijn droom verteld had, vervolgde hij:

„Dezen droom heeft God op Zijn tijd vervuld. Hij heeft mij uit de woestijn, d. i. uit het dorre kloosterleven, door Zijn genade geleid op de lieflijke, vruchtbare velden des Evangeliums van Jezus Christus.“

„Daar heb ik den Heiland van zondaren, dien ik bij Rome zoolang vergeefs zocht, gevonden, en hij heeft mij gedreukt met de levende wateren des heils, waarvan zoo wie drinkt nimmer meer dorsten zal. En daarop heeft Hij mij door zijn Woord geleid tot den arbeid. Want de krachtige maaijer, die in 't zweet zijns aangezichts de rijpe garven snijdt, wie anders is het dan Dr. Maarten Luther, de groote Paulus in veel gelijke man, Gods uitverkoren werktuig? God voerde mij tot hem. Keeds vele jaren is hij mijn vriend, en werd mij vergund hem bij te staan. Nog altijd gaat de maaijer voort, en nog steeds mag ik hem helpen, al is hij een gewilligen geest het lichaam zwak.“

Met grooten ernst had Mykonius gesproken. Thans stond Ds. Lindenau op. Hij had daverend gezegd, wijl hij wist en gevoelde hoezeer aller aandacht door den ouden stadgenoot moest geboeid worden. Doch thans sprak hij: „Het heeft, onzen genadigen heer, den hertog, behaagd met mijn eerwaarden heer Mykonius naar deze stad af te vaardigen. Niet alleen dat hem zulks aangenaam was, maar zoowel onze heer als ik hebben ons verblijd, dat deze onze broeder gewillig was met mij te gaan. Hij heeft veel, zeer veel gearbeid, en ik reken ook met vertrouwen op zijn krachtige hulp in het werk, dat hier nu zal te doen vallen. Hij hoopt ook voor u op te treden, en Gods Woord te verkondigen in de stad waar hij geboren werd. Doch wilgedenken, dat deze broeder wel naar den geest maar niet naar het lichaam Dr. Luther gelijk is. Hij is zeer zwak, en daarom stel ik u voor den maaltijd te besluiten, opdat onze